

Time: 3 hours

Marks: 100

N.B. 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

3. Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1 A. Choose the correct answer and rewrite the statement (Any Ten)

10

1. International trade will not take place under _____ cost difference.
 - a) comparative
 - b) absolute
 - c) equal
 - d) average
2. If $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, India is _____ country.
 - a) Labour scarce
 - b) Capital abundant
 - c) Labour abundant
 - d) Labour neutral
3. Reciprocal demand is expressed in terms of _____.
 - a) Cost curves
 - b) Supply curves
 - c) Offer curves
 - d) Lorenz curve
4. The main objective of trade barriers is _____.
 - a) To increase employment
 - b) To reduce unnecessary imports.
 - c) To increase exports
 - d) To increase imports
5. Imposition of tariff, raises domestic prices causing fall in consumption of domestic goods is _____ effect of tariffs.
 - a) Productive effect
 - b) Revenue effect
 - c) Protective effect
 - d) Transfer effect
6. Brexit is the name given to the departure of _____ from the European Union.
 - a) Belgium
 - b) Britain
 - c) Poland
 - d) Bulgaria

7. Current account balance records all the receipts and payments for _____
- a) Only visible items b) Only invisible items
c) Both visible and invisible items d) Loans taken
8. Devaluation is ----- adjustment in value of the currency of the country
- a) Downward b) Upward
c) Vertical d) Neutral
9. WTO replaced ----- in 1995.
- a) TRIPS b) TRIMs
c) GATT d) GATs
10. As per Purchasing Power Parity theory exchange rate is determined by comparing _____
- a) Prices b) Import
c) Purchasing power d) Export
11. Spot exchange rate is _____
- a) Managed exchange rate b) Fixed exchange rate
c) Floating exchange rate d) Current exchange rate
12. Hedging function is about covering risk through _____
- a) Speculation b) Forward exchange.
c) Static exchange d) Backward exchange

Q.1. B) State whether the following statements are TRUE or FALSE (Any 10) 10

1. According to modern theory, there is no need for a separate theory of international trade.
2. Jacob Viner developed the concept of Income terms of trade .
3. Equilibrium terms of trade are determined through offer curves.
4. Free trade leads to an increase in cost and inefficiency.
5. Specific duties are imposed on a fixed percentage of the value of imported goods.
6. India is a dialog partner of ASEAN.
7. Medium-term loans of a country are denoted in the Current account of BOP.
8. Exchange control is restricting the use of foreign currency.
9. TRIPs agreement covers intellectual property in case of geographical Identities.
10. Countries in the world are following a fixed exchange rate system.

11. Speculation is opposite to hedging.
12. The aim of RBI's intervention in the foreign exchange market is to reduce excess volatility.

Q. 2. Answer any two of the following. 15

- A. Explain Ricardian Comparative Cost Difference Theory of International Trade.
- B. Discuss different concepts of Terms of Trade.
- C. Describe various types of gains from trade.

Q. 3 Answer any two of the following. 15

- A. Discuss the arguments in favour of and against free trade policy.
- B. Describe different types of tariffs.
- C. Explain the objectives and achievements of the European Union.

Q. 4 Answer any two of the following. 15

- A. Explain the concept and structure of balance of payments.
- B. Analyze different measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- C. Briefly explain the WTO's TRIPs and TRIMs agreements.

Q. 5. Answer any two of the following. 15

- A. Explain how the equilibrium rate of exchange is determined.
- B. Discuss the purchasing power parity theory of exchange rate determination.
- C. Explain the role of central bank in foreign exchange management.

Q.6 Write short notes on any four of the following 20

- A. Offer Curves
- B. Types of Economic integration
- C. Effects of Tariffs
- D. Functions of foreign exchange market
- E. Spot and Forward exchange rate
- F. Types of disequilibrium in balance of payment.

मराठी अनुवाद

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा

प्र. १. अ) योग्य उत्तर निवडून विधाने पुन्हा लिहा (कोणतीही दहा) १०

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा _____ खर्च फरक स्थिती असल्यास घडून येत नाही.

अ) तुलनात्मक ब) निरपेक्ष

क) समान खर्च फरक ड) सरासरी

२. जर $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, असेल तर भारत हा _____ असलेला देश आहे.

अ) श्रम तुटवडा ब) भांडवल विपुलता

क) श्रम विपुलता ड) श्रम तटस्थता

३. अंनोन्य मागणी _____ च्या संदर्भात व्यक्त केली जाते.

अ) खर्च वक्र ब) पुरवठा वक्र

क) प्रस्ताव वक्र ड) लोरेन्झ वक्र

४. _____ व्यापार बंधनांचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

अ) रोजगार वाढविणे ब) अनावश्यक आयात कमी करणे

क) निर्यात वाढविणे ड) निर्यात कमी होते

५. शुल्क लादल्यामुळे देशांतर्गत किमतीत वाढ होते त्यामुळे देशांतर्गत वस्तूंचा उपभोग कमी होतो त्यास

_____ शुल्क म्हणतात.

अ) उत्पादन ब) उत्पन्न

क) संरक्षित ड) बदली

६. ब्रेक्झिट म्हणजे _____ देशाचे युरोपियन युनिअन मधून निर्गमन होय.

- अ) बेल्जियम ब) ब्रिटन
क) पोलंड ड) बल्गेरिया

७. चालू खात्यावरील शिलकीच्या नोंदी मध्ये मध्ये पुढील गोष्टीचा समावेश होतो.

- अ) फक्त दृश्य वस्तू ब) फक्त अदृश्य वस्तू
क) दोन्ही दृश्य आणि अदृश्य वस्तू ड) घेतलेले कर्ज

८. अवमूल्यन म्हणजे देशातील चलनाच्या मूल्या मधील _____ बदल.

- अ) अधोगामी ब) ऊर्ध्वगामी

- क) अनुलंब ड) तटस्थ

९. १९९५ मध्ये जागतिक व्यापार संघटनेने (WTO) _____ ची जागा घेतली.

- अ) ट्रिप्स (TRIPS) ब) ट्रिम्स (TRIMS)
क) गॅट (GATT) ड) गॅट्स (GATs)

१०. खरेदी शक्ती समता सिद्धांत विनिमय दर निश्चिती मध्ये _____ ची तुलना करतो.

- अ) किमती ब) आयात
क) खरेदी शक्ती ड) निर्यात

११. हजर विनिमय दर हा _____ असतो.

- अ) व्यवस्थापित विनिमय दर ब) स्थिर विनिमय दर
क) लवचिक विनिमय दर ड) चालू विनिमय दर

१२. व्यवहार रक्षण (Hedging) म्हणजे _____ प्रकारच्या जोखिमेपासून संरक्षण मिळवून देणे होय.

- अ) सट्टेबाजी ब) वायदा विनिमय
क) स्थितीशील विनिमय ड) प्रतिगामी विनिमय

प्र. १. ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही दहा)

१०

१. आधुनिक सिद्धांतानुसार वेगळ्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताची गरज नाही.
२. जेकब वायनर यांनी उत्पन्न व्यापार शर्ती ही संकल्पना विकसित केली.
३. समतोल व्यापार शर्ती प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने निश्चित होतात.
४. मुक्त व्यापारामुळे खर्च आणि कार्यक्षमता यामध्ये वाढ होते.
५. विशिष्ट शुल्क हे आयात केलेल्या वस्तूच्या मूल्याच्या निश्चित टक्केवारीवर आकारले जाते.
६. भारत हा ASEAN चा संवाद भागीदार आहे.
७. व्यवहारतोलामध्ये देशाच्या चालू खात्यावर मध्यम कालीन कर्ज दाखविले जाते.
८. विनिमय नियंत्रणामुळे परकीय विनिमय चलनाच्या वापरावर बंधने येतात.
९. ट्रिप्स करारामध्ये भौगोलिक प्रदेशाबाबत बौद्धिक संपदांचा समावेश होतो.
१०. जगातील देश स्थिर विनिमय दर पद्धतीचा अवलंब करतात.
११. सट्टेबाजी हे व्यवहार रक्षणाच्या (hedging) विरोधी आहे.
१२. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परकीय विनिमय बाजारपेठेतील हस्तक्षेपाचा उद्देश अतिरिक्त स्थित्यंतरे कमी करणे हा आहे.

प्र. २ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार बाबतचा तुलनात्मक खर्चाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यापार शर्तीच्या मोजमापाच्या विविध संकल्पनांची चर्चा करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार पासून होणाऱ्या लाभांच्या विविध प्रकारांचे विवेचन करा.

प्र. ३ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) मुक्त व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधी मुद्द्यांची चर्चा करा.
- ब) आयात जकतींच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- क) युरोपियन युनियन या व्यापारगटाची उद्दिष्टे आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

प्र. ४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) व्यवहारशेषाची संकल्पना आणि रचना स्पष्ट करा.
- ब) व्यवहार शेषातील असमतोल दूर करण्यासाठीच्या उपायांचे विश्लेषण करा.
- क) जागतिक व्यापार संघटनेच्या व्यापारा संबंधित बौद्धिक संपदेचा हक्क (TRIPS) आणि व्यापारा संबंधित गुंतवणूक विषयक उपाय करार (TRIMS) थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र. ५ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

१५

- अ. समतोल विनिमय दर कसा निश्चित होतो ते स्पष्ट करा.
- ब. विनिमय दर निश्चितीच्या खरेदी शक्ती समता सिद्धांताची चर्चा करा.
- क. परकीय विनिमय दर व्यवस्थापनात मध्यवर्ती बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही चार टिप लिहा

२०

- अ. प्रस्ताव वक्र
- ब. आर्थिक एकत्रीकरणाचे प्रकार
- क. आयात जकातीचे आर्थिक परिणाम
- ड. परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
- ई. हजर आणि वायदा विनिमय दर
- फ . असंतुलित व्यवहारशेषाचे विविध प्रकार.

TIME-3 HRS

MARKS-100

- N.B.**
- 1. All questions are compulsory**
 - 2. Figures to the right indicate full marks**

(A) Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) 10

1. Strategic Human Resource Management is the _____ management of people.
 - a) Reactive
 - b) Proactive
 - c) Rigid
 - d) Fixed
2. _____ is a process of studying and collecting information relating to operations and responsibilities of a specific job.
 - a) Role Analysis
 - b) Benefit Analysis
 - c) Cost Analysis
 - d) Job Analysis
3. _____ is a process of searching and attracting capable candidates to apply for the job.
 - a) Selection
 - b) Placement
 - c) Recruitment
 - d) Termination
4. _____ training implies training provided in a lecture hall.
 - a) Vestibule
 - b) Simulation
 - c) Apprenticeship
 - d) Case study
5. The _____ effect occurs when rater evaluates the employee on the basis of one positive quality.
 - a) Spill over
 - b) Horn
 - c) Halo
 - d) Contrast
6. _____ is a technique of Management Development Program, whereby, a senior manager acts as a guide to train and develop junior managers.
 - a) Coaching
 - b) Redressal
 - c) Engagement
 - d) Promotion
7. _____ leaders do not encourage innovative ideas.
 - a) Transactional
 - b) Professional
 - c) Transformational
 - d) Modern

Q.No.2 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Define Human Resource Management. Explain its importance.
- b) What is Human Resource Planning? Explain the steps in it.
- c) What is E-Selection? Discuss its techniques.

Q.No.3 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Explain the process of identifying training needs in an organisation.
- b) What are the methods of Performance Appraisal?
- c) Explain the concept of Succession Planning. Why is it needed in an organisation?

Q.No.4 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Discuss Vroom's Expectancy Model.
- b) Explain factors affecting Spiritual Quotient.
- c) Explain the procedure for redressing employee grievances.

Q.No.5 Answer ANY TWO of the following: 15

- a) Explain the importance of creating innovative organisations.
- b) Discuss the importance of Human Resource Information system.
- c) Explain factors leading to absenteeism in organisations.

Q.No.6 Write short Notes (Any Four) 20

- a) Job Design
- b) Human Resource Development
- c) Transformational Leadership
- d) Importance of Potential Appraisal
- e) Competency Mapping
- f) Workforce diversity

मराठी भाषांतर

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात

प्र. क्र. १- (अ) खालील पर्यायांमधून योग्य पर्यायाची निवड करा. (कोणतेही दहा)

१०

१. धोरणात्मक मानव संसाधन व्यवस्थापन हे _____ स्वरूपाचे व्यवस्थापन आहे.

अ. प्रतिक्रियाशील	ब. सक्रिय/ पुर्वदक्ष
क. अलवचिक	ड. स्थिर
२. एखाद्या विशिष्ट नोकरी किंवा कामा संबंधित कार्ये आणि जबाबदाऱ्यां विषयीची माहितीचे संकलन आणि अभ्यासण्याची प्रक्रिया म्हणजेच _____ होय.

अ. भूमिका विश्लेषण	ब. लाभ विश्लेषण
क. खर्चाचे विश्लेषण	ड. कार्य विश्लेषण/पृथःकरण
३. _____ ही नोकरीसाठी अर्ज करण्याची, सक्षम उमेदवार शोधण्याची आणि त्यांना आकर्षित करण्याची प्रक्रिया आहे.

अ. निवड	ब. नियुक्ती
क. भरती	ड. समाप्ती
४. _____ प्रशिक्षण म्हणजे हॉलमध्ये दिले जाणारे प्रशिक्षण.

अ. प्रयोग शाळा (Vestibul)	ब. प्रतिरूप/प्रतिसृष्टी (Simulation)
क. उमेदवारी काळ (Apprenticeship)	ड. प्रकरण-घटना अभ्यास (Case Study)
५. जेव्हा रेटर/ मुल्यांकन कर्ता कर्मचाऱ्याच्या एखाद्या सकारात्मक गुणवत्तेच्या आधारे मूल्यमापन करतो तेव्हा _____ परिणाम उद्भवतो.

अ. गत कामगिरी प्रभाव (Spillover effect)	ब. नकारात्मकता (Horn)
क. सकारात्मकता (Halo)	ड. विरोधाभास (Contrast)
६. _____ हे व्यवस्थापन विकास कार्यक्रमाचे एक तंत्र आहे, ज्याद्वारे वरिष्ठ व्यवस्थापक कनिष्ठ व्यवस्थापकांना प्रशिक्षित आणि विकसित करण्यासाठी मार्गदर्शक म्हणून काम करतात.

अ. मार्गदर्शन (Coaching)	ब. निवारण
क. प्रतीबद्धता/कार्यमग्नता	ड. पदोन्नती
७. _____ नेते नाविन्यपूर्ण कल्पनांना प्रोत्साहन देत नाहीत.

अ. व्यावहारिक	ब. व्यावसायिक
क. परिवर्तनवादी	ड. आधुनिक
८. _____ सिद्धांत गृहीत धरतो की लोक सर्जनशील नाहीत.

अ. W	ब. X
क. Y	ड. Z

९. भावनिक अंश/ भावनांक ही संकल्पना _____ यांनी विकसित केली होती.
अ. अब्राहम मास्लो
ब. व्हिक्टर व्रूम
क. हेन्री फेयोल
ड. डॅनियल गोलमन
१०. _____ हे मिलेनियल्सचे/सहस्रावधी चे एक वैशिष्ट्य आहे
अ. कार्य बाहुल्यांची भीती
ब. तंत्रज्ञानाची आवड
क. गतिशीलतेचा अभाव
ड. आभासी परस्परसंवादाची अनास्था
११. _____ हा रोजगार/नोकरीचा असा एक प्रकार आहे; ज्यात एका ठराविक मर्यादित कामाची सुरुवात आणि समाप्ती याबाबत वेळेची लवचिकता असते.
अ. तात्पुरता रोजगार
ब. सोयीच्या वेळेत काम (Flexi-time employment)
क. कार्य विभाजना पद्धत (Job Sharing) ड. अर्धवेळ रोजगार
१२. _____ हे कर्मचारी गैरहजर राहण्याचे एक कारण आहे.
अ. उच्चतम कामाचा ताण
ब. कमी झालेला ताण
क. उच्च प्रेरणा
ड. वैयक्तिक किंवा कौटुंबिक समस्या

(ब) खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. पारंपारिक व्यवस्थापक लवचिक मानव संसाधन धोरणे स्वीकारतात.
२. नोकरी/कामाचे नांव, नोकरीचे स्थान आणि नोकरीचा सारांश हे नोकरीच्या वर्णनाचे/तपशीलाचे घटक आहेत.
३. पदोन्नती आणि बदली हे भरतीचे बाह्य स्रोत आहेत.
४. वर्गातील व्याख्याने ही नोकरीवरील प्रशिक्षण (on -the-job) पद्धती आहेत.
५. कामगिरी मूल्यांकनामुळे (Performance appraisal) पदोन्नतीचे निर्णय घेणे सुलभ होते.
६. समुपदेशन आणि मार्गदर्शन या एकच संकल्पना आहेत.
७. सर्व संस्थांमध्ये गैर-वैधानिक कल्याणकारी सुविधा अनिवार्य आहेत.
८. स्वयं-परीपूर्णतेची (Self-actualization) गरजा सर्व लोकांमध्ये असतात.
९. मनोबल म्हणजे कर्मचाऱ्यांची संस्थेतील सामाजिक स्थिती.
१०. "कामाच्या ठिकाणी महिलांचा लैंगिक छळ कायदा (प्रतिबंध, प्रतिबंध आणि निवारण) 2018 मध्ये लागू करण्यात आला.
११. आभासी संघ/समुह व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंग सारख्या ई तंत्रज्ञान पद्धतीद्वारे काम करतात.
१२. कर्मचारी सशक्तीकरण म्हणजे कर्मचारी काम करतांना त्यांच्यात उत्कटता आणि वचनबद्धता जाणवणे होय.

प्र. क्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची व्यख्या सांगून त्याचे महत्त्व विशद करा.
- ब) मानव संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानव संसाधन नियोजन प्रक्रियेचे टप्पे/ पायऱ्या विशद करा.
- क) ई-निवड म्हणजे काय? ई-निवड च्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

प्र. क्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) संस्थेतील प्रशिक्षणा कार्यक्रमाच्या गरजा ओळखण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) कामगिरी मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती काय आहेत ते सांगा.
- क) उत्तराधिकार नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्थेत त्याची गरज का असते ते सांगा ?

प्र. क्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) Vroom च्या अपेक्षा मॉडेलवर चर्चा करा.
- ब) अध्यात्मिक भावनांकावर (Spiritual Quotient) परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- क) कर्मचाऱ्यांच्या तक्रारींचे निवारण करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) नाविन्यपूर्ण संस्था निर्माण करणे का महत्वाचे आहे ते स्पष्ट करा.
- ब) मानव संसाधन माहिती प्रणालीचे महत्त्व यावर चर्चा करा.
- क) उद्योगसंस्थेत कर्मचारी गैरहजरी वाढण्यास जबाबदार असणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

१५

- अ) कार्य रचनाकृती/आराखडा (Job Design)
- ब) मानव संसाधन विकास
- क) परिवर्तनवादी नेतृत्व
- ड) संभाव्यता मूल्यमापनाचे महत्त्व
- ई) सक्षमता मॅपिंग
- फ) कामगारांची विविधता

Time: 3 Hours

Marks: 100

N. B. (1) All questions are **compulsory**.

(2) **Figures** to the **right** indicate **full marks**.

(3) Use of simple calculator is **allowed**.

(4) Working notes should **form part** of your answer.

Q 1A) Multiple Choice Questions: - (Any 10)

(10 Marks)

i) In Contract costing loss of Material by Fire is credited to _____.

- Financial Profit & Loss A/c
- Costing Profit & Loss A/c
- Contract A/c
- Contractee's A/c

ii) Cost ledger contains _____.

- All personal A/c
- All impersonal A/c
- All nominal A/c
- All real A/c

iii) If cash received is 80% of work certified which is Rs. 4,80,000, Work certified will be _____.

- Rs. 4,80,000
- Rs. 6,00,000
- Rs. 6,20,000
- Rs. 3,40,000

iv) If sales are Rs. 5,00,000; variable costs are Rs. 2,00,000, the P/V ratio will be _____.

- 60%
- 40%
- 20%
- 45%

v) Normal loss is calculated at a certain percentage of the _____.

- Units introduced in the process
- Direct materials
- Cost of input
- Direct labour

vi) Output is 2,500 units. Normal loss is 300 units. Abnormal loss is 200 units. The input is _____.

- 2,000 units
- 3,000 units
- 1,500 units
- 2700 units

- vii) If standard cost of labour is Rs. 96,000 & actual cost incurred on labour is Rs. 97,800, the labour cost variance is _____.
- 1,800 F
 - 1,800 A
 - 1,93,800 A
 - 1,93,800 F
- viii) Process costing is applicable to _____.
- Paper Industry
 - Transport Company
 - Printing Press
 - Repair works
- ix) Stores ledger control account includes _____.
- All overheads incurred in process
 - All wages incurred in process
 - All purchases of material for the stores
 - All indirect expenses incurred in process
- x) An activity which generates cost is a _____.
- Cost drivers
 - Cost unit
 - Cost pool
 - Cost centre
- xi) If contract price is Rs. 15,00,000, work certified is Rs. 9,00,000. The amount transferred to Profit & Loss A/c would be _____.
- $\frac{1}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - $\frac{2}{3}$ of Notional profit * Cash received / Work certified
 - 60% of Cash price
 - 60% of work certified
- xii) In marginal costing, increase in selling price _____.
- Does not affect BEP
 - Lowers the net profit
 - Increases BEP
 - Lowers the BEP

Q 1B) True or False (Any 10)

(10 Marks)

- Contract price is equal to work certified.
- Abnormal gain is credited to Process Account.
- Margin of safety is the excess of Breakeven sales over actual sales.
- Direct wages are debited to Wages Control Account.
- Work certified is a part of WIP.
- Process account is credited by scrap value of normal loss.
- WIP ledger shows cost of goods unfinished.
- Angle of incidence is angle between total sales line and total cost line drawn in Break Even Chart.

- i) In Target costing, wasteful activities are eliminated.
- j) A Variance Analysis is a difference between standard cost and actual cost.
- k) Idle time variance is always adverse.
- l) Non-integrated accounting is called Interlocking accounting system.

Q 2) Following information is related to a building contract undertaken by Moonlight Contractors for Rs. 25,00,000 and for which 80% of work certified by the architect is being paid by the contractee. **(20 Marks)**

Particulars	Year I	Year II	Year III
Material issued	3,00,000	3,62,500	2,10,000
Direct expenses	12,500	42,500	15,000
Direct wages	2,75,000	3,87,500	2,75,000
Subcontract charges	5,000	6,500	1,250
Plant issued	35,000	-	-
Material at site	5,000	12,500	20,000
Work Certified (Cumulative)	5,87,500	18,75,000	25,00,000
Work Uncertified	7,500	20,000	-

The value of plant at the end of Year I, II, III was Rs. 28,000, Rs. 17,500 and Rs. 7,500 respectively.

You are required to prepare Contract Account for all the three years.

OR

(20 Marks)

Q 2) Twilight Contractors Limited obtained two contracts C1 & C2. Following information was extracted from their books for the year ended 31st March, 2023.

Particulars	Contract C1	Contract C2
Date of Commencement	1 st October, 2022	1 st December, 2022
Contract Price	1,05,00,000	22,50,000
Cash received	80% of WC	85% of WC
Work Certified	21,00,000	13,50,000
Work uncertified	78,000	42,000
Material issued	5,37,000	2,98,800
Material returned to stores	21,000	-
Indirect Material	2,20,000	2,43,900
Direct wages	4,42,500	2,66,250
Direct expenses	2,04,750	46,050
Sub contract charges	41,250	33,750
Administrative charges	4,08,750	2,21,250
Supervision charges	95,550	-
Architect fees	78,000	40,500
Electricity charges	73,200	-
Plant issued at the commencement	33,75,000	18,00,000
Material at site at the end	1,09,500	81,000

Provide depreciation @ 20% per annum, on the original cost of the plant.

You are required to prepare Contract C1 & Contract C2 Account for the period ended 31st March, 2023.

Q 3) A product passes through three processes viz.X, Y and Z.the following details are available from the books and records for the year ended 31st March 2023 **(20 Marks)**

Particulars	X	Y	Z
Unit introduced	32,000	---	---
Cost per unit	16	---	---
Sundry Materials (Rs)	36,000	24,400	22,000
Direct labor (Rs)	10,000	14,000	13,200
Direct Expenses (Rs)	20,800	10,000	7,500
Production Overhead	50% of sundry material	40% of direct Labour	6,800
Normal loss (%)	5%	10%	12%
Scrap value Per unit (Rs.)	12	10	15
Actual Output	30,000	27,500	22,800

The output of each process passes directly to the next process and finally to the finished stock. You are required to prepare:

- Process account
- Normal Loss Account
- Abnormal Loss Account
- Abnormal Gain Account

OR

Q 3) M/s. Flowers Enterprises Ltd provides you with the following information for the month of March,2023 about process A, B & C: **(20 Marks)**

Particulars	Process A	Process B	Process C
Basic Raw Material introduced (unit)	20,000	4,000	2,000
Cost of Raw Material per unit (Rs.)	20	12	18
Actual output (unit)	18,500	18,000	11,000
Direct Expenses (Rs.)	1,65,000	1,75,000	1,95,000
Direct Wages (Rs.)	1,30,000	1,08,720	1,28,132
Indirect Material (Rs.)	21,500	9,200	6,500
Factory Overheads (Rs.)	68,500	50,210	80,000
Normal Loss (as % of total No. of units input)	5%	10%	12%
Scrap Value per unit (Rs.)	6	4	8
Output Transferred to Next Process (%)	70%	60%	---
Output Sold at the end of process (%)	30%	40%	100%
Selling price per unit of the output sold at the end of the Process (Rs)	44	55	90

You are required to prepare Process Accounts

Q 4) Following are the balances in Cost ledger of Amrit Manufacturing Company on 1st April, 2022 **(20 Marks)**

	Debit(Rs)	Credit(Rs)
Stores Ledger Control Account	34,000	
WIP control account	45,600	
Finished Stock Ledger control Account	24,000	
Cost Ledger Control Account		1,03,600

Following are the transactions for the year ending on 31st March, 2023:

Particulars	Rs
Purchase of Raw material	1,00,000
Material issued to production	94,000
Direct Wages	1,40,000
Factory Overheads incurred	80,000
Selling & Distribution overheads incurred	32,000
Factory Overheads recovered	88,000
Selling & Distribution overheads recovered	31,500
Sales	4,00,000
Stock of WIP at end	50,000
Stock of Material at end	40,000
Stock of finished goods at end	30,000

You are required to prepare following Cost Control Accounts:

- Cost ledger control Account
- Stores Ledger Control account
- WIP Control Account
- Finished Stock Ledger Control Account
- Costing Profit & Loss Control Account

OR

Q 4 A) From the following particulars, you are required to calculate: **(10 Marks)**

- Profit Volume Ratio
- Break Even Point
- Profit when sale is Rs.2,50,000
- Sales required to earn profit of Rs. 50,000
- Margin of Safety in 2nd Year.

Year	Sales (Rs.)	Profit (Rs.)
I	3,75,000	25,000
II	4,50,000	40,000

Q 4 B) Calculate Material Cost Variances, Material Usage Variance, Material Price Variance from the following Data: **(10 Marks)**

Standard Quantity per 10 Units of production
Material 70 Kgs @ Rs.5 per kg.
Actual Production for the month=12,000 Units
Actual Material price per kg =@ Rs.5.5
Material used during the month=80,000 kgs

Q 5 A) Explain in detail about features of Contract costing. **(10 Marks)**

Q 5 B) What do you mean by Life cycle costing. **(10 Marks)**

OR

Q 5) Short Notes (Any Four) **(20 Marks)**

- i. General Ledger Adjustment Account
 - ii. Normal & Abnormal Loss
 - iii. Labour Efficiency Variance
 - iv. Significance of variance analysis
 - v. Marginal costing
 - vi. Activity Based Costing
-

Time: 3 Hours

Marks: 100

N. B. (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

- (२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
- (३) साध्या कॅल्क्युलेटरचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- (४) गणन टिपा तुमच्या उत्तराचा भाग आहेत.

प्रश्न 1 (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही 10)

(10 गुण)

i) कॉन्ट्रॉक्ट खर्चांमध्ये आगीमुळे झालेले मालसाहित्याचे नुकसान _____ ला वर्ग केले जाते.

- आर्थिक नफा आणि तोटा खाते
- नफा आणि तोटा खर्च खाते
- करार खाते
- कंत्राटदाराचे खाते

ii) परिव्यय खाते पुस्तकांमध्ये _____ समाविष्ट आहे.

- सर्व वैयक्तिक खाते
- सर्व अवैयक्तिक खाते
- सर्व नाममात्र खाते
- सर्व वास्तविक खाते

iii) कराराची किंमत रु. 10,00,000 प्रमाणित काम 60% आहे, प्रमाणात कामाच्या 80% रोख मिळालेली रक्कम रु. 4,80,000. प्रमाणित कार्य _____ असेल

- रु.4,80,000
- रु. 6,00,000
- रु. 6,20,000
- रु. 3,40,000

iv) जर विक्री रु. 5,00,000, परिवर्तनीय खर्च रु. 2,00,000 आणि निश्चित किंमत रु. 2,40,000; नफा/ आकारमान गुणोत्तर _____ असेल.

- ६०%
- ४०%
- २०%
- ४५%

v) सामान्य नुकसान _____ च्या ठराविक टक्केवारीने मोजले जाते.

- प्रक्रियेत आणलेले नग
- थेट सामग्री
- आदान माल किंमत
- थेट श्रम

vi) उत्पादन 2,500 नग आहे. सामान्य नुकसान 300 नग आहे. असामान्य नुकसान 200 नग आहे. तर उत्पादन नग _____ आहे.

- 2,000 नग
- 3,000 नग
- 1,500 नग
- 2700 नग

vii) जर मजुरीची प्रमाणित किंमत रु. 96,000 असेल आणि प्रत्यक्ष मजुरीची किंमत रु. 97,800 असेल, तर श्रम खर्च भिन्नता _____ आहे.

- रु. 1,800 (अनुकूल)
- रु. 1,800 (प्रतिकूल)
- रु. 1,93,800 (प्रतिकूल)
- रु. 1,93,800 (अनुकूल)

viii) प्रक्रिया खर्च _____ ला लागू आहे.

- कागद व्यवसाय
- वाहतूक कंपनी
- छाप खाना उद्योग
- दुरुस्तीची कामे

ix) मालसाठा नियंत्रण खात्यामध्ये _____ समाविष्ट आहे.

- प्रक्रियेत खर्च झालेले सर्व खर्च
- प्रक्रियेत लागणारे सर्व वेतन
- कच्चा माल साहित्याची सर्व खरेदी
- प्रक्रियेत झालेला सर्व अप्रत्यक्ष खर्च

x) खर्च निर्माण करणारी क्रिया म्हणजे _____.

- परिव्यय चालक
- खर्च नग
- खर्च डोह
- खर्च केंद्र

xi) जर कराराची किंमत रु. 15,00,000 असेल , प्रमाणित काम रु. 9,00,000 असेल. तर नफा आणि तोटा खाते मध्ये हस्तांतरित केलेली रक्कम _____ असेल.

- काल्पनिक नफ्याच्या 1/3*रोख मिळाले / काम प्रमाणित
- काल्पनिक नफ्याच्या 2/3*रोख मिळाले / काम प्रमाणित
- रोख किंमतीच्या 60%
- काम प्रमाणितच्या 60%

xii) किरकोळ खर्चामध्ये, विक्री किंमत वाढल्यास. _____

- ना नफा ना तोटा बिंदूवर परिणाम होत नाही
- निव्वळ नफा कमी होतो
- ना नफा ना तोटा बिंदू वाढवते
- ना नफा ना तोटा बिंदू कमी करते

प्रश्न 1 (ब) खालील विधाने खरी आहेत की खोटी आहेत ते सांगा (कोणतेही 10)

(10 गुण)

- a) कंत्राटाची किंमत प्रमाणित कामाच्या समान आहे.
- b) प्रक्रिया खात्यात असामान्य नफा वर्ग केला जातो.
- c) सुरक्षितता सीमांत म्हणजे वास्तविक विक्रीपेक्षा ना नफा ना तोटा विक्री चे जास्त असणे होय
- d) थेट वेतन हे वेतन नियंत्रण खात्यात वर्ग केले जाते.
- e) प्रमाणित कार्य हे प्रगतीपथावरील कामाचा एक भाग आहे.
- f) प्रक्रिया खात्यात सामान्य नुकसानाचे भंगार मूल्य जमा केले जाते.
- g) गतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते उत्पादित मालाची अपूर्ण किंमत दाखवते.
- h) घटनांचा कोण म्हणजे ना नफा ना तोटा आलेखात काढलेली एकूण विक्री रेषा आणि एकूण किंमत रेषा यांच्यातील कोण होय .
- i) लक्ष्य परिव्ययामध्ये , टाकाऊ क्रियाकलाप काढून टाकले जातात.
- j) भिन्नता विश्लेषण हे मानक किंमत आणि वास्तविक किंमत यांच्यातील फरक आहे.
- k) निष्क्रिय वेळेचा फरक नेहमीच प्रतिकूल असतो.
- l) अनात्मक परिव्यय लेखापद्धतीला अंतर्गठन लेखा प्रणाली असेही म्हणतात.

प्रश्न २) मूनलाईट कॉन्ट्रॅक्टर्सने रु.25,00,000 मध्ये घेतलेल्या इमारतीच्या कंत्राट आणि ज्यासाठी वास्तुविशारदाने प्रमाणित केलेल्या 80% कामाची रक्कम कंत्राटदाराकडून दिली जात आहे अशाशी संबंधित खालील माहिती आहे. . (२० गुण)

तपशील	वर्ष I	वर्ष II	वर्ष III
साहित्य जारी केले	3,00,000	3,62,500	2,10,000
थेट खर्च	12,500	42,500	15,000
थेट वेतन	2,75,000	3,87,500	2,75,000
उपकंत्राट शुल्क	5,000	6,500	1,250
संयंत्र जारी	35,000	-	-
कंत्राटस्थळावरील साहित्य	5,000	12,500	20,000
काम प्रमाणित (संचयी)	5,87,500	18,75,000	25,00,000
काम अप्रमाणित	7,500	20,000	-

वर्ष I, II, III च्या शेवटी संयंत्राचे मूल्य रु. 28,०००, रु. 17,500 आणि रु. अनुक्रमे 7,500. तुम्हाला तीन वर्षांसाठी करार खाते तयार करणे गरजेचे आहे.

OR

Q 2) ट्वीनलाईट कॉन्ट्रॅक्टर ने C1 आणि C2 असे दोन कंत्राट मिळवले आहेत. 31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या वर्षासाठी त्यांच्याआर्थिक पुस्तकांमधून खालील माहिती घेण्यात आली आहे. (२० गुण)

तपशील	कंत्राट C1	कंत्राट C2
कंत्राट प्रारंभाची तारीख	1 ऑक्टोबर, 2022	1 डिसेंबर, 2022
कराराची किंमत	1,05,00,000	22,50,000
रोख रक्कम मिळाली	80% of WC	85% of WC
काम प्रमाणित	21,00,000	13,50,000
अप्रमाणित काम	78,000	42,000
साहित्य जारी केले	5,37,000	2,98,800
साहित्य गोदामामध्ये परत आले	21,000	-
अप्रत्यक्ष साहित्य	2,20,000	2,43,900
थेट वेतन	4,42,500	2,66,250
थेट खर्च	2,04,750	46,050
उप करार शुल्क	41,250	33,750
प्रशासकीय शुल्क	4,08,750	2,21,250
पर्यवेक्षण शुल्क	95,550	-
वास्तुविशारद शुल्क	78,000	40,500

वीज शुल्क	73,200	-
प्रारंभी जारी केलेले संयंत्र	33,75,000	18,00,000
शेवटी कंत्रास्थळावरील साहित्य	1,09,500	81,000

संयंत्राच्या मूळ किमतीवर दरवर्षी 20% दराने घसारा काढा

तुम्हाला 31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या कालावधीसाठी कंत्राट C1 आणि कंत्राट C2 खाते तयार करणे आवश्यक आहे.

प्रश्न .3. एक उत्पादन X, Y आणि Z या तीन प्रक्रियेतून जाते. खालील तपशील 31-3-2023 रोजी संपलेल्या वर्षातील आर्थिक पुस्तके आणि नोंदीतून उपलब्ध आहे. (20 गुण)

तपशील	X	Y	Z
कच्चा माल पाठवला (नगांत)	32,000	---	---
कच्चा माल प्रति नग दर	16	---	---
वेतन	36,000	24,400	22,000
संयंत्र खर्च (रु.)	10,000	14,000	13,200
थेट खर्च (रु.)	20,800	10,000	7,500
उत्पादन खर्च (रु.)	50% of sundry material	40% of direct Labour	6,800
सामान्य घट (%)	5%	10%	12%
भंगाराचे मूल्य (प्रति नग)	12	10	15
उत्पादन (नगांत),	30,000	27,500	22,800

प्रत्येक प्रक्रियेचे उत्पादन थेट पुढील प्रक्रियेकडे जाते आणि शेवटी तयार मालसाठ्या कडे जाते.

आपण पुढील खाते तयार करणे आवश्यक आहे:

- प्रक्रिया खाते
- सामान्य तोटा खाते
- असामान्य तोटा खाते
- असामान्य लाभ खाते

किंवा

प्रश्न ३) मे/से. फ्लॉवर्स एंटरप्रायझेस लिमिटेड तुम्हाला मार्च, 2023 महिन्यासाठी A, B आणि C प्रक्रियेबद्दल खालील माहिती प्रदान करते: (20 गुण)

तपशील	प्रक्रियां A	प्रक्रियां B	प्रक्रियां C
मूलभूत कच्चा माल प्रक्रियेच्या प्रारंभी सादर केला (युनिट)	20,000	4,000	2,000
प्रति नग कच्च्या मालाची किंमत (रु.)	20	12	18
वास्तविक उत्पादन (युनिट)	18,500	18,000	11,000
थेट खर्च (रु.)	1,65,000	1,75,000	1,95,000
थेट वेतन (रु.)	1,30,000	1,08,720	1,28,132
अप्रत्यक्ष साहित्य (रु.)	21,500	9,200	6,500
कारखाना खर्च (रु.)	68,500	50,210	80,000
सामान्य नुकसान (प्रक्रियेत सादर केलेल्या एकूण कच्च्या मालावर %)	5%	10%	12%
प्रति नग भंगार मूल्य (रु.)	6	4	8
उत्पादन पुढील प्रक्रियेत हस्तांतरित केले (%)	70%	60%	---
प्रक्रियेच्या शेवटी उत्पादन विकले (%)	30%	40%	100%
प्रक्रियेच्या शेवटी विकल्या गेलेल्या उत्पादनाची प्रति नग विक्री किंमत (रु.)	44	55	90

वरील माहितीवरून प्रक्रिया खाती तयार करा.

प्र 4) अमृत उत्पादक कंपनीच्या 1 एप्रिल 2022 रोजीच्या परिव्यय खात्यातील शिल्लक खालीलप्रमाणे आहेत (20 गुण)

	वर्ग रु .	जमा रु
कच्चा माल नियंत्रण खाते	34,000	
प्रगतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते	45,600	
तयार माल नियंत्रण खाते	24,000	
परिव्यय नियंत्रण खाते		1,03,600

31 मार्च 2023 रोजी संपलेल्या वर्षातील व्यवहार खालीलप्रमाणे आहेत:

तपशील	रु .
कच्च्या मालाची खरेदी	1,00,000
उत्पादनासाठी जारी केलेली सामग्री	94,000
थेट वेतन	1,40,000

कारखाना परिव्यय खर्च	80,000
विक्री आणि वितरण परिव्यय खर्च	32,000
कारखाना खर्च वसूल केले	88,000
विक्री आणि वितरण खर्च वसूल केले	31,500
विक्री	4,00,000
शेवटी प्रगतीपथावरील मालसाठा	50,000
शेवटी साहित्याचा साठा	40,000
शेवटी तयार मालाचा साठा	30,000

तुम्हाला खालील खर्च नियंत्रण खाती तयार करणे आवश्यक आहे:

- कच्चा माल नियंत्रण खाते
- प्रगतीपथावरील मालसाठा नियंत्रण खाते
- तयार वस्तू नियंत्रण खाते
- परिव्यय नियंत्रण खाते
- परिव्यय नफा तोटा खाते

किंवा

प्र 4अ) खालील तपशीलांवरून, तुम्हाला पुढील गणना करणे आवश्यक आहे: (10 गुण)

- नफा/ आकारमान गुणोत्तर
- ना नफा ना तोटा विक्री
- रु.2,50,000 विक्री झाल्यावरचा नफा
- रुपये 50,000 नफा मिळविण्यासाठी आवश्यक विक्री
- दुसऱ्या वर्षीची सुरक्षिततेची सीमा

वर्ष	विक्री रु	नफा रु
I	3.75.000	25,000
II	4,50,000	40,000

Q 4B) पुढील माहितीवरून सामग्री खर्च भिन्नता , सामग्री वापर भिन्नता , सामग्री दर भिन्नता ची गणना करा: (10 गुण)

उत्पादनाच्या 10 नगांसाठी मानक प्रमाण
साहित्य 70 किलो @ 5 रुपये प्रति किलो.
महिन्यासाठी वास्तविक उत्पादन = 12,000
वास्तविक साहित्य किंमत प्रति किलो =@ रु.5.5
महिन्यात वापरलेली सामग्री = 80,000 किलो

प्र. 5 अ) कॉन्ट्रॅक्ट अकाउंटची वैशिष्ट्ये आणि अपूर्ण रेकॉर्डवरील नफ्याची गणना याबद्दल तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या. (१० गुण)

प्र 5 ब) मार्जिनल कॉस्टिंग म्हणजे काय? (१० गुण)

किंवा

प्र 5) संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (20 गुण)

- i सामान्य समायोजन खाते
 - ii सामान्य आणि असामान्य नुकसान
 - iii श्रम कार्यक्षमता भिन्नता
 - iv भिन्नता विश्लेषणाचे महत्त्व
 - v. प्रारंभिक खर्च
 - vi क्रियाकलाप आधारित खर्च
-

Time:3 Hrs.

Marks:100

Note: 1. All Questions are Compulsory

2. Figures to the right state the marks allotted to the questions.

Q.1. A. Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten) (10)

1. _____ is a process of giving a distinct name or a mark to a product in order to give a distinct identity.

- Branding
- Packaging
- Insurance
- Warranty

2. Phrases like- 'This side up', 'Protect from water', 'Fragile- Handle with care' etc. are examples of _____.

- Marking
- Labeling
- Advertising
- Branding

3. _____ quotation includes the expenses incurred till the goods are loaded on the board of ship at the port of shipment.

- FOB
- C&F
- CIF
- FOD

4. _____ is the intermediary between the manufacturer and overseas buyer.

- Domestic manufacturer
- Importer
- Merchant Exporter
- Contractor

5. _____ refers to the activity of moving items within warehouse and retail stores.

- Inventory management
- Network design
- Materials handling
- Facility location

6. _____ helps in obtaining leads from prospective buyers.
- Advertising
 - Publicity
 - Personal Selling
 - Trade discount
7. Switch trading, Barter and Off Set are methods of _____.
- Inspection
 - Promotion
 - Insurance
 - Countertrade
8. Pre shipment finance is also known as _____.
- Packing credit
 - Deemed finance
 - Forfeiting
 - EPCG
9. _____ provides finance to Small and Micro Enterprises.
- ECGC
 - DGFT
 - SIDBI
 - SEZ
10. RCMC for status holder exporters is issued by _____.
- DGFT
 - EIC
 - FIEO
 - Commodity Boards
11. _____ helps the exporter to complete shipment formalities and customs procedures.
- EPC
 - Tax authorities
 - C&F agent
 - Importer
12. The basic document containing all the information which is required for the preparation of other documents is _____.
- Commercial Invoice
 - Bill of Lading
 - Consular Invoice
 - Certificate of Origin

Q1.B. State whether the following statements are True or False. (Any Ten) (10)

1. A product warranty is an assurance from the exporter that the product will perform as stipulated.
2. Labeling helps to give statutory information of the products to the customers.
3. Under CIF quotation, the exporter has to obtain marine insurance policy to cover the risk/damages in transit.
4. Product characteristics do influence the choice of distribution channels in export marketing.
5. The exporter need not consider the urgency of the buyer in selecting the mode of transport in international markets.
6. Advertising helps in handling objections of the buyer.
7. Countertrade is a system of exchange between countries in which goods and services are used as payment rather than money.
8. Packing credit is provided to exporters for purchase of capital goods.
9. EXIM helps Indian exporters by providing insurance protection.
10. Pre shipment inspection of goods is needed for goods having ISO certification.
11. The exporter's agent has to obtain the carting order from the Port Trust Authorities.
12. Consular Invoice states the country of origin of the goods.

Q.2. Answer any two of the following (15)

- a) Discuss the various factors influencing branding decisions
- b) What are the factors determining export price?
- c) Calculate the minimum FOB price which can be quoted by an exporter to USA from the following details. Also calculate the amount of foreign exchange that can be earned if one American dollar is equal to Rs. 80/-

Particulars	Amount
Material Cost	65,000
Labour Cost	10,000
Transport Cost	5,000
Contribution to Profit	@10% of FOB cost
Duty Drawback	@10% of FOB price

Q.3. Answer any two of the following (15)

- a) What are the factors influencing choice of distribution channels in export marketing?
- b) Explain the need for Insurance in Export Marketing
- c) Discuss the importance of trade fairs and exhibitions in export marketing.

Q.4. Answer any two of the following (15)

- a) Describe the procedure to open a Letter of Credit.
- b) Distinguish between Pre-shipment finance and Post-shipment finance.
- c) Explain the role of commercial banks in providing export finance.

Q.5. Answer any two of the following

(15)

- a) Explain the pre-shipment procedure in exports.
- b) Discuss the custom clearance formalities to be completed by an exporter.
- c) State the importance of commercial invoice.

Q6. Write Short Notes on the following: (Any four)

(20)

- i) Product planning decisions for export marketing
- ii) Export Pricing Quotations
- iii) Trade-oriented sales promotion techniques
- iv) Methods of Payment in Export Marketing
- v) Export against Letter of Undertaking
- vi) Shipping Bill

वेळ: ३ तास

गुण १००

टीप: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवित

३. इंग्रजी पत्रिका मुळ मानवी .

प्र.१. अ. खालील पर्यायांमधून सर्वात योग्य उत्तर निवडा (कोणतेही दहा)

(१०)

१. _____ ही एक वेगळी ओळख देण्यासाठी उत्पादनाला वेगळे नाव किंवा चिन्ह देण्याची प्रक्रिया आहे

- मुद्रांकन
- बांधणी
- विमा
- हमी

२. वाक्ये जसे- 'ही बाजूला', 'पाण्यापासून संरक्षण करा', 'नाजूक- काळजीने हाताळा' इत्यादी _____ ची उदाहरणे आहेत.

- चिन्हांकित करणे
- खुण-चीठी
- जाहिरात
- मुद्रांकन

३.. _____ निविदामध्ये बंदरावर जहाजाच्यावर माल चढवण्यापर्यंत झालेल्या खर्चाचा समावेश होतो.

- एफ ओ बी - FOB
- सी आणि एफ- C&F
- सी आय एफ- CIF
- एफ ओ डी - FOD

४. _____ निर्माता आणि परदेशी खरेदीदार यांच्यातील मध्यस्थ आहे.

- देशांतर्गत उत्पादक
- आयातदार
- व्यापारी निर्यातदार
- कंत्राटदार

५. _____ गोदाम आणि किरकोळ दुकानांमध्ये वस्तू हलविण्याच्या क्रियाकलापाचा संदर्भ देते.

- वस्तुसुची व्यवस्थापन
- नेटवर्क रचना
- साहित्य हाताळणी
- सुविधा स्थान

६. _____ संभाव्य खरेदीदारांचा पुढाकार मिळविण्यात मदत करते.

- जाहिरात
- प्रसिद्धी
- वैयक्तिक विक्री
- व्यापार सवलत

७. स्विच ट्रेडिंग, बार्टर आणि ऑफ सेट या _____ च्या पद्धती आहेत.

- तपासणी
- जाहिरात
- विमा
- प्रतीव्यापार

८. जहाजावर माल चढविण्यापूर्वीच्या अर्थसाह्यला _____ असेही म्हणतात.

- बांधणी पत
- आसवशीत अर्थसाह्य
- फॉरफिटिंग
- ईपीसीजी

९. _____ लघु आणि सूक्ष्म उद्योगांना वित्तपुरवठा करते.

- ईसीजीसी
- डीजीएफटी
- सिडबी
- सेझ

१०. दर्जा धारक निर्यातदारांसाठी आर सी एम सी _____ द्वारे जारी केले जाते.

- डीजीएफटी
- ई आय सी
- एफ आय ई ओ
- वस्तू महामंडळे

११ . _____ निर्यातदाराला शिपमेंटची औपचारिकता आणि सीमाशुल्क प्रक्रिया पूर्ण करण्यास मदत करते.

- ई पी सी
- कर अधिकारी
- सी आणि एफ दलाल
- आयातदार

१२ .. इतर कागदपत्रे तयार करण्यासाठी आवश्यक असलेली सर्व माहिती असलेले मूलभूत दस्तऐवज _____ आहे.

- व्यापारी बीजक
- जहाज भरण पत्र
- व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखला
- मूळ प्रमाणपत्र

प्र .१ .ब . खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा. (कोणतेही दहा) (१०)

1. उत्पादनाची हमी ही निर्यातदाराकडून दिलेली हमी असते की उत्पादन निर्धारित केल्याप्रमाणे कार्य करेल.
2. खुण-चीठीमुळे ग्राहकांना उत्पादनांची वैधानिक माहिती देण्यात मदत होते.
3. सी आय एफ निविदे अंतर्गत, निर्यातदाराला पारगमनातील जोखीम/नुकसान भरून काढण्यासाठी सागरी विमा पॉलिसी घ्यावी लागते.
4. उत्पादनाची वैशिष्ट्ये निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर प्रभाव पाडतात.
5. निर्यातदाराला आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेतील वाहतुकीचा मार्ग निवडताना खरेदीदाराची निकड लक्षात घेण्याची गरज नाही.
6. जाहिरातीमुळे खरेदीदाराचे आक्षेप हाताळण्यात मदत होते.
7. काउंटरट्रेड ही देशांमधील देवाणघेवाणीची एक प्रणाली आहे ज्यामध्ये वस्तू आणि सेवा पैशांऐवजी पेमेंट म्हणून वापरल्या जातात.
8. निर्यातदारांना भांडवली वस्तूंच्या खरेदीसाठी पॅकिंग क्रेडिट दिले जाते.
9. एक्झिम बँक भारतीय निर्यातदारांना विमा संरक्षण देऊन मदत करते .
10. आय एस ओ प्रमाणन असलेल्या मालासाठी मालाची शिपमेंटपूर्व तपासणी आवश्यक आहे.
11. निर्यातदार दलालास पोर्ट ट्रस्ट प्राधिकरणाकडून कार्टिंग आदेश प्राप्त करणे आवश्यक आहे.
12. व्यापारी प्रतिनिधीचा दाखल्या मध्ये वस्तूंचा मूळ देश नमूद केला जातो.

प्र .२. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या

(१५)

- अ) मुद्रांकन निर्णयांवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा
- ब) निर्यात किंमत ठरवणारे घटक कोणते आहेत?

क) खालील दिलेल्या माहितीच्या आधारे निर्यातदाराने निश्चित करावयाची किमान FOB किंमत, यूएस डॉलरमध्ये शोधा.

जेव्हा एक यूएस \$ = ₹ ८०/- आहे.

विवरण	रक्कम
साहित्याची किंमत	६५,०००/-
मजुरीची किंमत	१०,०००/-
वाहतूक खर्च	५,०००/-
एफओबी खर्चाच्या १०% @ नफ्यात योगदान	
एफओबी किमतीच्या १०% @ कर परतावा	

प्र.३. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा (१५)

- निर्यात विपणनामध्ये वितरण वाहिन्यांच्या निवडीवर कोणते घटक परिणाम करतात?
- निर्यात विपणनामध्ये विम्याची गरज स्पष्ट करा
- निर्यात विपणनातील व्यापार मेळावे आणि प्रदर्शनांचे महत्त्व चर्चा करा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणतेही दोनची उत्तर लिहा (१५)

- पत पत्र उघडण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी आर्थसाह्ये आणि जहाजावर माल चढविल्या नंतरचे आर्थसाह्ये यातील फरक करा.
- निर्यात वित्तपुरवठा करण्यात व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.५. खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या (१५)

- निर्यातीमध्ये जहाजावर माल चढवण्यापूर्वी प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- निर्यातदाराने पूर्ण करायच्या कस्टम क्लिअरन्स औपचारिकतेची चर्चा करा.
- व्यावसायिक बीजकांचे महत्त्व सांगा.

प्र.६. खालील कोणत्याही चारावर टिपा लिहा: (कोणत्याही चार) (२०)

- निर्यात विपणनासाठी उत्पादन नियोजन निर्णय
- निर्यातीतील मूल्यनिर्धारण निविदा
- व्यापारला प्रोत्साहन देणारं विक्री तंत्र
- निर्यात विपणनामध्ये देयकाच्या पद्धती
- हमीपत्र देवून निर्यात
- जहाज पावती

3 Hours

[Total 100 Marks]

- N.B.:** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Working notes should form part of your answers.
(4) Use of simple calculator is allowed.

Q. 1 (A) Select the correct options for the given choice (Any Ten) (10)

- 1) A Limited Liability Partnership is governed by _____.
 - a) Partnership Act 1932
 - b) Companies Act, 2013
 - c) Limited Liability Partnership Act, 2008
 - d) Limited Liability Partnership Act, 2018
- 2) According to SEBI Regulations, if the subscription is not at Least _____ of the offer amount, all the application money needs to be refunded.
 - a) 40%
 - b) 75%
 - c) 60%
 - d) 90%
- 3) Mahesh Limited issued shares at a Face Value of Rs 100 with a premium of Rs 10 per share. The underwriting commission will be calculated on _____.
 - a) Rs 80
 - b) Rs 90
 - c) Rs 110
 - d) Rs 100
- 4) Rate of Exchange at the Balance Sheet date is called _____.
 - a) Average Rate
 - b) Closing Rate
 - c) Reporting Rate
 - d) Monetary Rate.
- 5) Audit requirement in case of Limited Liability Partnership is only when the contribution exceeds Rs. 25 Lakh or the turnover exceed Rs. _____.
 - a) 40 Lakhs
 - b) 25 Lakhs
 - c) 2 Crores
 - d) 10 Crores
- 6) Assets specifically pledged are placed in _____ to the Statement of Affairs
 - a) List D
 - b) List C
 - c) List B
 - d) List E
- 7) _____ is used in presenting financial statement.
 - a) Bitcoin Currency.
 - b) Foreign Currency.
 - c) Reporting Currency.
 - d) Digital Currency.

- 8) _____ is not a Preferential Creditor.
- Expenses in investigation
 - Salary & Wages
 - Government Dues
 - Unsecured Creditors.
- 9) Accounting for Amalgamation is governed by _____
- AS 2
 - AS 9
 - AS 11
 - AS 14
- 10) Application forms bearing Stamp with the respective underwriter are called as _____.
- ESOP application
 - Unmarked application
 - Proprietary application
 - Marked application
- 11) If the business of an existing company Modern Ltd is taken over by an existing company Ultra-Modern Ltd, it is called _____.
- Absorption
 - Amalgamation
 - External reconstruction
 - Internal reconstruction
- 12) A person can act as underwriter only if he hold a certificate granted by _____.
- Registrar of Company
 - SEBI
 - RBI
 - Registrar of Firm.

Q. 1 (B) State Whether the following statements are True or False (Any Ten) (10)

- Amalgamation Adjustment Account is prepared to record the Capital Reserve in Transferee company.
- Underwriters are not required to subscribe the shares of firm underwriting.
- When all the shares are underwritten by the underwriters, it is called partial underwriting.
- Debtors, Bills Receivable and Cash are the examples of non-Monetary items.
- In Liquidation of Company, List H indicates Surplus/ Deficit.
- Exchange Rate prevailing on Settlement date is termed as Average Rate.
- In Amalgamation, Fictitious Assets should be transferred to Realisation Account to close the transferor company accounts.
- “Pooling of interest method” is a method of Accounting for Amalgamation.
- As per Companies Act 2013, the commission payable to underwriter for underwriting of shares should not exceed 5%.
- LLP should have minimum 50 partners.
- On Liquidation of company, Preferential creditors should be settled before the payment of unsecured creditors.
- Inventory is termed as non-monetary item.

Q. 2 (A) The Balance Sheet of Bhanu Ltd and Aakash Ltd are as under.

(20)

Balance Sheet
As on 31st March 2023

Liabilities	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.	Assets	Bhanu Ltd Rs.	Aakash Ltd Rs.
Equity Share Capital (Rs.10 Each)	6,00,000	8,00,000	Land and Building	8,00,000	7,00,000
General Reserves	1,00,000	1,00,000	Plant and Machinery	3,00,000	2,00,000
Statutory Reserves	1,25,000	75,000	Inventories	4,75,000	3,25,000
Profit and Loss Account	1,75,000	1,25,000	Sundry Debtors	2,25,000	2,50,000
9% Debentures (Rs. 100 each)	3,00,000	2,50,000	Cash	1,25,000	2,25,000
Sundry Creditors	4,50,000	3,50,000	Bank	50,000	1,75,000
Bills Payable	3,25,000	2,75,000	Preliminary Expenses	1,00,000	1,00,000
	20,75,000	19,75,000		20,75,000	19,75,000

Bhanu Ltd purchases Aakash Ltd w.e.f 1st April 2023 with the following terms and conditions.

a) Bhanu Ltd takes over all assets and liabilities of Akash Ltd at book values with the following exceptions

Land and building Rs. 10,00,000

Plant and Machinery Rs. 3,50,000

b) Purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each at a premium of Rs 10 per share

c) Debentures of Aakash Ltd to be converted to equivalent number of 10% debentures of Bhanu Ltd of Rs. 100 each

d) Statutory Reserves is to be maintained for 4 more years

Prepare Ledger Account to close the books of Aakash Ltd and show opening journal entries in the books of Bhanu Ltd.

OR

Q. 2 (B) On 1st August, 2021, Abhinav Ltd. an Indian Importer, purchased \$ 2,00,000 worth of goods from DELL INC of USA @ Rs. 77 per \$. (10)

The payment for import was made as follows:

On 12th September, 2021 - \$ 60,000 @ Rs. 79 per \$

On 26th October, 2021 - \$ 80,000 @ Rs. 76 per \$

On 5th December, 2021 - \$ 40,000 @ Rs. 78 per \$

On 18th January, 2022 - \$ 20,000 @ Rs. 75 per \$

Abhinav Ltd. closes its books on 31st March every year.

Prepare DELL INC of USA A/c and Foreign Exchange Fluctuation A/c in the books of Abhinav Ltd.

Q. 2 (C) Amar Ltd. went into liquidation on 31st December, 2022 when its Balance Sheet was as follows: (10)

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
150000 11% Cumulative Preference shares of Rs. 10 each	15,00,000	Land and Building	7,50,000
7,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 75 paid	5,62,500	Plant and Machinery	18,75,000
22,500 Equity shares of Rs. 100 each, Rs. 60 paid	13,50,000	Trademarks	3,00,000
12% Debentures (Secured by floating charge)	7,50,000	Stock-in-trade	4,02,500
Sundry Creditors	10,68,750	Sundry Debtors	8,25,000
		Cash at Bank	2,25,000
		Profit and Loss A/c	8,53,750
	52,31,250		52,31,250

The assets realised as follows:

Land and Building Rs. 4,50,000; Plant and Machinery and Trademarks Rs. 17,25,000; Stock and Sundry Debtors Rs. 10,50,000

The expenses of liquidation amounted to Rs. 27,250. The liquidator is entitled to a commission of 3% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 3 (A) Prashant and Roshni are partners in **M/s. Carpenterwala LLP** sharing profits and losses in the ratio 2:3. Following is their Trial Balance an on 31-3-2023. (20)

Particulars	Debit	Credit
	Rs.	Rs.
Stock (1-4-2022)	25,000	
Prashant's Capital		1,21,000
Roshni's Capital		85,000
Bills Payable		46,500
Carriage Outward	5,000	
Purchases	2,25,000	
Return outward		15,000
Sales		4,07,000
Return inward	2,000	
Bad debts	6,000	
Sundry Debtors	51,500	
Cash at Bank of India	20,000	
Cash in hand	5,000	
General Repairs	5,000	
Warehouse Rent	7,500	
Motor Insurance	6,000	

Discount	6,500	
Manager's Remuneration	60,000	
Vacant Land at Nashik	1,50,000	
Motor Car	80,000	
Laptop	20,000	
TOTAL	6,74,500	6,74,500

Adjustments

- Goods worth Rs. 6,000 taken over by Prashant for personal use were not entered in the books of account.
- On 31-3-2023 the cost price of closing stock was Rs. 30,000 and its market price was Rs. 28,000.
- Provide Rs. 1,500 for Reserve for doubtful debts on debtors.
- Outstanding expenses as on 31st March 2023: Rent Rs. 2,500 and Manager's Remuneration Rs.5,000
- Provide depreciation @ 10% p.a. on Motor Car and @5% p.a. on Laptop
- Goods worth Rs.12,000 were destroyed by fire and Insurance Co. agreed to pay Rs. 10,000 in full settlement of the claim.

You are required to prepare Profit and Loss Account for the year ending 31-3-2023 and the Balance Sheet as on that date after considering the above adjustments.

OR

Q. 3 (B) Maruti Ltd issued 1,00,000 Equity Shares of Rs. 25 each at a premium of Rs.10 each. The entire issue was underwritten as follows (10)

Akshay 60,000 Shares (Firm Underwriting 10,000 Shares)

Bhavesh 30,000 Shares (Firm Underwriting 4,000 Shares)

Chintan 10,000 Shares (Firm Underwriting 2,000 Shares)

Applications received for 90,000 shares; the following are the marked applications including firm underwriting.

Akshay 24,000 Shares

Bhavesh 20,000 Shares

Chintan 8,000 Shares

Calculate the Net Liability of each underwriter when the benefit of firm underwriting is given.

Q. 3 (C) Manas Ltd. exported goods to Shepherd Inc. of Canada worth \$ 10,00,000 on 5th January, 2021 when the exchange rate was Rs. 68 per US \$. (10)

The amount was received in instalments as follows:

16.02.2021 - \$ 4,00,000 @ Rs 69 per US \$

16.03.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 70 per US \$

16.04.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 67 per US \$

16.05.2021 - \$ 2,00,000 @ Rs. 65 per US \$

Manas Ltd. closes its books on 31st March every year when the exchange rate was Rs. 65 per US \$

You are required to pass journal entries in the books of Manas Ltd. for the years ended on 31st March, 2021 and 31st March 2022.

Q. 4 (A) Lost Life Ltd. went into liquidation on 1st April, 2022 when its Balance Sheet was as follows: **(10)**

LIABILITIES	RS.	ASSETS	RS
1000 10% Cumulative Preference shares of Rs. 100 each	1,00,000	Premises	2,40,000
3,000 Equity shares of Rs. 100 each	3,00,000	Machinery	1,65,000
14% Debentures (Secured by floating charge)	1,50,000	Stock	2,60,000
Interest Accrued on Debentures	21,000	Sundry Debtors	29,000
Unsecured Creditors	3,24,000	Cash at Bank	48,000
		Profit and Loss A/c	1,53,000
	8,95,000		8,95,000

Note: Preference Dividend was in arrears for one year.

The assets realised as follows:

Premises Rs. 1,70,000;

Machinery Rs. 85,000;

Stock and Debtors Rs. NIL

The expenses of liquidation amounted to Rs. 12,500. The liquidator is entitled to a remuneration of 1% on assets realised except cash. Assuming, the final payments including those on debentures were made on 31st December, 2022, show the Liquidators Final Statement of Accounts.

Q. 4 (B) Prem Ltd. issued prospectus inviting applications for 80,000 equity shares of Rs.10 each at par. The whole issue was fully underwritten as follows: Hemant - 40,000 shares; Jayant - 30,000 shares; and Chhaya - 10,000 shares. Applications were received for 76,000 shares which also included marked applications as follows: Hemant - 27,000 shares; Jayant - 18,000 shares, and Chhaya- 15,000 shares. Unmarked applications are to be distributed amongst the underwriters in the ratio of their gross liability. Prepare a statement to determine the net liability of the underwriters. **(10)**

OR

Q. 4 (C) Ishan and Amol are partners in M/s. **Glassdoor LLP** sharing Profits and Losses equally. From the following Trial Balance of the LLP, prepare Balance Sheet of the LLP as at 31st March, 2023. **(10)**

Particulars	Debit Rs.	Particulars	Credit Rs.
Stock as on 31.03.2023	18,000	Capital Accounts	
Trade Receivables	32,000	Ishan	85,000
Computer	75,000	Amol	65,000
Printer	15,000	Bills Payable	22,000
Prepaid Advertisement for 4 years	6,000	Outstanding Salaries	5,000
Investment in Equity shares of Reliance Ltd	10,000		
Cash at Bank with HDFC Bank	21,000		
	1,77,000		1,77,000

Q. 4 (D) Following is the Balance Sheet of Maharaja Ltd as on 31st March 2023. **(10)**

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
8% Preference Share Capital (Rs 100 each)	10,00,000	Goodwill	3,25,000
Equity Share Capital (Rs 10 each)	10,00,000	Land and Building	14,60,000
General Reserve	4,00,000	Plant and Machinery	5,10,000
Statutory Reserve	1,75,000	Investments	4,18,000
Profit and Loss Account	2,40,000	Inventories	2,25,000
9% Debentures	8,00,000	Sundry Debtors	3,26,000
Sundry Creditors	3,60,000	Bills Receivable	3,91,000
Bills Payable	1,05,000	Cash and Bank	3,56,000
Provision for Tax	75,000	Preliminary Expenses	1,44,000
	41,55,000		41,55,000

Chakravarti Ltd is formed with an authorised capital of 6,00,000 Equity Shares of Rs. 10 each to take over all the assets and liabilities of Maharaja Ltd with the following terms and conditions.

- The assets are to be taken over at 10% more than the book values.
- Goodwill of Maharaja Ltd is valued at Rs. 5, 40,000.
- Cost of formation of New Company amounted to Rs. 38,000.
- Debentures of Maharaja Ltd is to be converted into equivalent number of Debentures of Chakravarti Ltd.
- The purchase consideration is discharged by issue of Equity Shares of Rs. 10 each.

Find out the purchase consideration.

Q. 5 (A) Explain statement of affairs in liquidation of company. **(10)**

Q. 5 (B) Explain benefits of Limited Liability Partnership. **(10)**

OR

Q. 5 (C) Write Short Notes (Any Four) **(20)**

- Purchase Consideration
- Spot rate and Closing rate in Foreign Currency Transactions
- Liquidators Final Statement of Account
- Underwriting of shares
- Amalgamation and Absorption
- Monetary Items

मराठी रूपांतर

३ तास

[एकूण १०० गुण]

- N.B.: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
(३) तळटीपा तुमच्या उत्तरांचा भाग बनल्या पाहिजेत.
(४) साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
(५) इंग्रजी भाषेतील मूळ प्रश्न प्रमाण मानावेत.

प्र. क्र. १ (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही दहा)

(१०)

- 1) मर्यादित दायित्व भागीदारी _____ द्वारे शासित आहे
अ) भागीदारी कायदा १९३२
ब) कंपनी कायदा, २०१३
क) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा, २००८
ड) मर्यादित दायित्व भागीदारी कायदा, २०१८
- 2) सेबीच्या नियमानुसार, सदस्यत्व एकूण भागांचे लेखांकन कमीत कमी _____ नसल्यास, अर्जाचे सर्व पैसे परत करणे आवश्यक आहे.
अ) ४०%
ब) ७५%
क) ६०%
ड) ९०%
- 3) महेश लिमिटेडने रु. १०० च्या दर्शनी मूल्यावर समभाग १० रुपये प्रति समभाग च्या अधिमूल्यावर जारी केले. _____ वर अंडररायटिंग कमिशन गणना केली जाईल.
अ) रु ८०
ब) रु ९०
क) रु ११०
ड) रु १००
- 4) ताळेबंद तारखेवरील विनिमय दराला _____ म्हणतात
अ) सरासरी दर
ब) समापन दर
क) अहवाल दर
ड) आर्थिक दर.

- 5) मर्यादित दायित्व भागीदारीच्या बाबतीत लेखापरीक्षणाची आवश्यकता तेव्हाच असते जेव्हा अंशदान Rs. २५ लाख पेक्षा जास्त असेल किंवा उलाढाल Rs. _____ पेक्षा जास्त असेल
- अ) ४० लाख
ब) २५ लाख
क) २ कोटी
ड) १० कोटी
- 6) गहाण ठेवलेली मालमत्ता _____ यादी मध्ये नमूद केली जाते
- अ) यादी ड
ब) यादी क
क) यादी ब
ड) यादी ई
- 7) वित्तीय विवरण सादर करण्यासाठी _____ चलन वापरले जाते.
- अ) बिकॉइन्ड चलन.
ब) परकीय चलन.
क) रिपोर्टिंग चलन
ड) डिजिटल चलन.
- 8) _____ हे प्राधान्याचे धनको नाहीत.
- अ) तपासातील खर्च
ब) कामगारांचे पगार आणि वेतन
क) शासकिय देणी
ड) असुरक्षित धनको.
- 9) एकत्रीकरण च्या लेखांकन साठी लेखांकिय मानांकन _____ आहे?
- अ) AS २
ब) AS ९
क) AS ११
ड) AS १४
- 10) संबंधित हमीदार चा शिक्का असलेले अर्ज _____ म्हणून ओळखले जातात
- अ) कर्मचारी समभाग स्वामित्व योजना अर्ज
ब) अचिन्हांकित अर्ज
क) मालकी अर्ज
ड) चिन्हांकित अर्ज
- 11) जर विद्यमान कंपनी मॉडर्न लिमिटेड चा व्यवसाय दुसऱ्या विद्यमान कंपनी अल्ट्रा मॉडर्न लिमिटेड ने ताब्यात घेतला असेल तर त्याला _____ म्हणतात.
- अ) विलानीकरण
ब) एकत्रीकरण
क) बाह्य पुनर्रचना
ड) अंतर्गत पुनर्रचना

- 12) एखाद्या व्यक्तीकडे _____ द्वारे प्रदान केलेले प्रमाणपत्र असेल तरच ती हमीदार म्हणून काम करू शकतो.
- अ) कंपनीचे रजिस्ट्रार
ब) सेबी
क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
ड) फर्मचे रजिस्ट्रार.

प्र. क्र. १ ब) खालील विधाने खरी आहेत की असत्य आहेत हे सांगा (कोणतेही दहा)

(१०)

- १) हस्तांतरणग्राहक कंपनीमध्ये भांडवली राखीवची नोंद करण्यासाठी एकत्रीकरण समायोजन खाते तयार केले जाते.
- २) हमीदारांना (अंडररायटर्सना) निच्छित अंतर्मुद्रणचे समभाग खरेदी करण्याची आवश्यकता नाही.
- ३) जेव्हा सर्व समभाग ला हमीदारांची हमी दिली जाते तेव्हा त्याला आंशिक निर्गमन म्हणतात.
- ४) कर्जदार, बिले प्राप्त करण्यायोग्य आणि रोख ही गैर-आर्थिक वस्तूची उदाहरणे आहेत.
- ५) कंपनीच्या विलिंबामध्ये, सूची H (List H) च्या मालमत्तेमध्ये अधिशेष/ तूट चा समावेश आहे.
- ६) परतफेड तारखेवर प्रचलित विनिमय दर सरासरी दर म्हणून ओळखला जातो.
- ७) विलीनीकरणात, हस्तांतरण किंवा कंपनी खाती बंद करण्यासाठी काल्पनिक मालमत्ता प्राप्ती खात्यात हस्तांतरित केली पाहिजे.
- ८) "बांधवड्यांचा समावेश विधान पद्धत" ("Pooling of interest method") ही एकत्रीकरणासाठी लेखाची पद्धत आहे.
- ९) कंपनी कायदा २०१३ नुसार समभागांच्या अंतर्मुद्रणसाठी हमीदारांना देय कमिशन ५% पेक्षा जास्त नसावे.
- १०) मर्यादित दायित्व भागीदारी मध्ये किमान ५० भागीदार असावेत..
- ११) कंपनीच्या विलिंबावर, असुरक्षित कर्जदारांच्या देयकापूर्वी प्राधान्य कर्जदारांचा निपटारा केला जावा.
- १२) मालसाठ्याला गैर-आर्थिक वस्तू म्हणतात.

प्रश्न क्र. २. (अ) भानू लिमिटेड आणि आकाश लिमिटेड चे ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहेत.

(२०)

ताळेबंद ३१ मार्च २०२३ रोजी

दायित्वे	भानू लि. Rs.	आकाश लि. Rs.	मालमत्ता	भानू लि. Rs.	आकाश लि. Rs.
सामान्य समभाग, (प्रत्येकी १० रुपये)	६,००,०००	८,००,०००	जमीन आणि इमारत	८,००,०००	७,००,०००
सामान्य राखीव	१,००,०००	१,००,०००	उपकरणे आणि यंत्रणा	३,००,०००	२,००,०००
वैधानिक राखीव	१,२५,०००	७५,०००	माल साठा	४,७५,०००	३,२५,०००
नफा आणि तोटा खाते	१,७५,०००	१,२५,०००	ऋणको	२,२५,०००	२,५०,०००
९% कर्जरोखे - १०० रुपये	३,००,०००	२,५०,०००	रोकड	१,२५,०००	२,२५,०००

धनको	४,५०,०००	३,५०,०००	बँक	५०,०००	१,७५,०००
देय बिले	३,२५,०००	२,७५,०००	प्रारंभिक खर्च	१,००,०००	१,००,०००
	२०,७५,०००	१९,७५,०००		२०,७५,०००	१९,७५,०००

भानू लिमिटेड १ एप्रिल २०२३ पासून खालील अटी व शर्तीसह आकाश लिमिटेडला खरेदी करणार आहे.

अ) भानू लिमिटेड खालील अपवाद वगळता आकाश लिमिटेडची सर्व मालमत्ता आणि दायित्वे पुस्तकी मूल्यावर ताब्यात घेते.

जमीन आणि इमारत Rs. १०,००,०००

उपकरणे आणि यंत्रणा Rs. ३,५०,०००

ब) १० रुपये प्रति समभाग प्रिमियमवर प्रत्येकी १० रुपयांचे सामान्य समभाग जारी करून खरेदीचा मोबदला दिला जातो.

क) आकाश लिमिटेडचे कर्जरोखे भानू लिमिटेडच्या प्रत्येकी १०० रुपयांच्या १०% कर्जरोखेच्या समकक्ष संख्येत रूपांतरित केले जातील.

ड) वैधानिक राखीव रक्कम आणखी ४ वर्षे राखली जाईल

आकाश लिमिटेडची पुस्तके बंद करण्यासाठी लेजर खाते तयार करा आणि भानू लिमिटेडच्या पुस्तकांमध्ये सुरुवातीच्या जर्नल नोंदी दर्शवा.

किंवा

प्र. क्र. २ (ब) १ ऑगस्ट २०२१ रोजी अभिनव लिमिटेड या एका भारतीय आयातदाराने अमेरिकेच्या डेल आयएनसी कडून ७७ रुपये प्रति डॉलर दराने २,००,००० डॉलरचा माल खरेदी केला. (१०)

आयातीचे पैसे खालीलप्रमाणे देण्यात आले:

१२ सप्टेंबर २०२१ रोजी - @७९ रुपये प्रति डॉलर या दराने ६०,००० डॉलर्स

२६ ऑक्टोबर २०२१ रोजी - @ ७६ रुपये प्रति डॉलर या दराने ८०,००० डॉलर्स

५ डिसेंबर, २०२१ - @ ७८ रुपये प्रति डॉलर या दराने ४०,००० डॉलर्स

१८ जानेवारी २०२२ - @ ७५ रुपये प्रति डॉलर या दराने २०,००० डॉलर्स

अभिनव लिमिटेड दरवर्षी ३१ मार्चला आपली पुस्तके बंद करते.

अभिनव लिमिटेडच्या पुस्तकात डेल INC चे खाते आणि परकीय चलन चढ-उतार खाते देखील तयार करा.

प्र. क्र. २ (क) ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी अमर लिमिटेड विलिंबामध्ये गेली तेव्हा त्यांचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे होता: (१०)

दायित्वे	रुपये	मालमत्ता	रुपये
१५००००, ११% संचयी प्राधान्य समभाग प्रत्येकी १० रुपये	१५,००,०००	जमीन आणि इमारत	७,५०,०००
७,५०० सामान्य समभाग, प्रत्येकी १०० रुपयांचे, ७५ रुपये भरलेले	५,६२,५००	यंत्रसामग्री	१८,७५,०००
२२,५०० सामान्य समभाग, प्रत्येकी १०० रुपयांचे ६० रुपये भरलेले	१३,५०,०००	ट्रेडमार्क	३,००,०००

१२% कर्जरोखे (फ्लोटिंग चार्ज द्वारा सुरक्षित)	७,५०,०००	माल साठा	४,०२,५००
धनको	१०,६८,७५०	ऋणको	८,२५,०००
		बँकेत रोख रक्कम	२,२५,०००
		नफा-तोटा खाते	८,५३,७५०
	५२,३१,२५०		५२,३१,२५०

प्राप्त मालमत्ता खालीलप्रमाणे:

जमीन व इमारत ४,५०,००० रु. यंत्रसामग्री आणि ट्रेडमार्क रु. १७,२५,०००; माल साठा आणि ऋणको रु. १०,५०,०००

विलिवाचा खर्च २७,२५० रुपये होता. रोख रक्कम वगळता मिळणाऱ्या मालमतेवर उदारकाला ३ टक्के कमिशन मिळते. असे गृहीत धरले तर कर्जरोखे सह अंतिम देयके ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी देण्यात आली होती, असे उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण तयार करा.

प्र. क्र. ३. (अ) प्रशांत आणि रोशनी हे में. कार्पेटवला LLP चे भागीदार आहेत २:३ च्या प्रमाणात नफा आणि तोटा वाटून घेतात. (२०)

३१ मार्च २०२३ रोजीची तेरीज खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील विवरण	नावे राशी	जमा राशी
	रु	रु
माल साठा १-४-२०२२	२५,०००	
प्रशांतचे भांडवल		१,२१,०००
रोशनीचे भांडवल		८५,०००
देयविपत		४६,५००
वितरण शुल्क	५,०००	
खरेदी	२,२५,०००	
खरेदीपरत		१५,०००
विक्री		४,०७,०००
विक्री परत	२,०००	
बुडीत कर्ज	६,०००	
ऋणको	५१,५००	
बँक ऑफ इंडियामध्ये रोख	२०,०००	
हस्तस्थ रोख	५,०००	
सामान्य दुरुस्ती खर्च	५,०००	
गोदाम भाडे	७,५००	
मोटर विमा	६,०००	
कसर	६,५००	
व्यवस्थापकाचे मानधन	६०,०००	
नाशिक येथे मोकळी जमीन	१,५०,०००	

मोटार गाडी	८०,०००	
संगणक	२०,०००	
	६,७४,५००	६,७४,५००

अतिरिक्त माहिती

- प्रशांतने वैयक्तिक वापरसाठी घेतलेला ६,००० रुपयांचा माल हिशोबाच्या वहीत टाकण्यात आला नाही..
 - ३१ मार्च २०२३ रोजी मालसाठा ची खरेदी किंमत रु .३०,००० व बाजार मूल्य रु .२८,००० होती
 - बुडीत व संशयित कर्ज निधी साठी रु १,५०० राखीव ठेवण्यात यावेत.
 - ३१ मार्च २०२३ पर्यंतचा अदत्त खर्च कोठार भाडे रु :२,५०० आणि व्यवस्थापकाचे मानधन रु .५,०००
 - १०% मोटार गाडीवर आणि @ ५% संगणकावर घसाऱ्याचे गणन करा
 - आगीत रु .१२,००० किमतीचे सामान जळून खाक झाले आणि विमा कंपनीने रु. १०,००० देण्याचे मान्य केले.
- ३१ मार्च २०२३ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी नफा आणि तोटा खाते आणि त्या तारखेला ताळेबंद तयार करा.

किंवा

प्र. क्र. ३. (ब) मारुती लिमिटेडने प्रत्येकी १० रुपयांच्या प्रीमियमवर प्रत्येकी २५ रुपयांचे १,००,००० सामान्य समभाग जारी केले. खालीलप्रमाणे अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग) केले आहे (१०)

अक्षय ६०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण १०,००० समभाग)

भावेश ३०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण ४,००० समभाग)

चिंतन १०,००० समभाग (निच्छित अंतर्मुद्रण २,००० समभाग)

१०,००० समभागांसाठी अर्ज आले; निच्छित अंतर्मुद्रणसह चिन्हांकित अनुप्रयोग खालीलप्रमाणे आहेत.

अक्षय चे २४,००० समभाग

भावेश चे २०,००० समभाग

चिंतन चे ८,००० समभाग

निच्छित अंतर्मुद्रणचा लाभ देऊन प्रत्येक हमीदारांची निव्वळ दायित्वाची गणना करा.

प्र. क्र. ३. (क) ५ जानेवारी २०२१ रोजी मानस लिमिटेडने कॅनडाच्या शेफर्ड INC ला १०,००० डॉलर्स किमतीचा माल निर्यात केला, जेव्हा विनिमय दर रु. ६८ प्रति अमेरिकी डॉलर होता. (१०)

ही रक्कम खालीलप्रमाणे हप्त्यांमध्ये प्राप्त झाली.

१६.०२.२०२१ - ४,००,००० डॉलर्स @ ६९ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०३.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ७० रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०४.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ६७ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

१६.०५.२०२१ - २,००,००० डॉलर्स @ ६५ रुपये प्रति अमेरिकी डॉलर

मानस लिमिटेड दरवर्षी ३१ मार्च रोजी आपली पुस्तके बंद करते जेव्हा विनिमय दर ६५ रुपये प्रति अमेरिकन डॉलर होता. ३१ मार्च २०२१ आणि ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी मानस लिमिटेडच्या पुस्तकांमधील जर्नल नोंदी तयार करणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. ४. (अ) १ एप्रिल २०२२ रोजी लॉस्ट लाईफ लिमिटेड विलिव्हामध्ये गेली तेव्हा त्यांचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे होता:

(१०)

दायित्वे	रुपये	मालमत्ता	रुपये
१००० १०% संचयी प्राधान्य समभाग प्रत्येकी १०० रुपये	१,००,०००	परिसर	२,४०,०००
३,००० सामान्य समभाग प्रत्येकी १०० रुपये	३,००,०००	यंत्रसामग्री	१,६५,०००
१४% कर्जरोखे (फ्लोटिंग चार्ज द्वारा सुरक्षित)	१,५०,०००	माल साठा	२,६०,०००
कर्जरोखेवर मिळणारे व्याज	२१,०००	ऋणको	२९,०००
असुरक्षित कर्जदार	३,२४,०००	बँकेत रोख रक्कम	४८,०००
		नफा-तोटा खाते	१,५३,०००
	८,९५,०००		८,९५,०००

टीप: प्राधान्य लाभांश एक वर्षापासून थकबाकीत होता.

प्राप्त मालमत्ता खालीलप्रमाणे:

परिसर रु. १,७०,०००;

यंत्रसामग्री रु. ८५,०००;

माल साठा आणि ऋणको रु. शून्य

विलिव्हाचा खर्च १२,५०० रुपये होता. रोख रक्कम वगळता मिळणाऱ्या मालमत्तेवर उदारकाला १ टक्के मोबदला मिळतो. असे गृहीत धरले तर कर्जरोखे सह अंतिम देयके ३१ डिसेंबर २०२२ रोजी देण्यात आली होती, असे उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण तयार करा.

प्र. क्र. ४. (ब) प्रेम लिमिटेड ने प्रत्येकी १० रुपयांच्या ८०,००० समभागांसाठी अर्ज आमंत्रित करणारे निर्गमन पत्रक जारी केले. संपूर्ण समभागांचे निर्गमन खालीलप्रमाणे पूर्णपणे अधोरेखित केले गेले: हेमंत - ४०,००० समभाग ; जयंत - ३०,००० समभाग; आणि छाया - १०,००० समभाग. एकूण ७६,००० समभागांसाठी अर्ज प्राप्त झाले होते ज्यात खालीलप्रमाणे चिन्हांकित अर्जांचा समावेश होता : हेमंत - २७,००० समभाग ; जयंत - १८,००० समभाग, आणि छाया- १५,००० समभाग. अचिन्हांकित अर्ज हे ढोबळ दायित्वाच्या प्रमाणामध्ये हमिदारांमध्ये विभागून द्यावे हमीदारांची निव्वळ देयता गणना करा.

(१०)

किंवा

प्र. क्र. ४. (क) ईशान आणि अमोल हे में. ग्लासडोर LLP मधील भागीदार आहेत.
३१ मार्च २०२३ रोजीची तेरीज खालील प्रमाणे आहे.

(१०)

तपशील विवरण	नावे राशी	तपशील विवरण	जमा राशी
	रु		रु
३१ मार्च २०२३ रोजी मालसाठा	१८,०००	भांडवली खाती	
ऋणको	३२,०००	इशान	८५,०००
संगणक	७५,०००	अमोल	६५,०००
मुद्रण यंत्र	१५,०००	देयविपत	२२,०००
४ वर्षासाठी प्रीपेड जाहिरात	६,०००	अदत्त पगार	५,०००
रिलायन्स लिमिटेडच्या समभाग मध्ये गुंतवणूक	१०,०००		
बँकेत रोख	२१,०००		
	१,७७,०००		१,७७,०००

३१ मार्च २०२३ रोजीचा LLP चा ताळेबंद तयार करा.

प्र. क्र. ४. (ड) ३१ मार्च २०२२ रोजी महाराजा लिमिटेडचा ताळेबंद खालीलप्रमाणे आहे

(१०)

दायित्वे	Rs.	मालमत्ता	Rs.
८ टक्के प्राधान्य भागभांडवल (प्रत्येकी १०० रुपये)	१०,००,०००	नावलौकिक	३,२५,०००
सामान्य भागभांडवल (१० रुपये)	१०,००,०००	जमीन आणि इमारत	१४,६०,०००
सामान्य राखीव	४,००,०००	उपकरणे आणि यंत्रणा	५,१०,०००
वैधानिक राखीव	१,७५,०००	गुंतवणूक	४,१८,०००
नफा आणि तोटा खाते	२,४०,०००	माल साठा	२,२५,०००
९% कर्जरोखे	८,००,०००	ऋणको	३,२६,०००
धनको	३,६०,०००	प्राप्य बिले	३,९१,०००
देय बिले	१,०५,०००	रोख रक्कम आणि बँक	३,५६,०००
कराची तरतूद	७५,०००	प्रारंभिक खर्च	१,४४,०००
	४१,५५,०००		४१,५५,०००

चक्रवर्ती लिमिटेड ची स्थापना खालील अटी आणि शर्तीसह महाराजा लिमिटेडच्या सर्व मालमत्ता आणि दायित्वे ताब्यात घेण्यासाठी प्रत्येकी १० रुपयांच्या ६,००,००० सामान्य भागभांडवलाच्या अधिकृत भांडवलासह केली गेली आहे.

अ) पुस्तकी मूल्यापेक्षा १०% अधिक दराने मालमत्ता ताब्यात घ्यावी लागेल.

ब) महाराजा लिमिटेडच्या नावलौकिकचे मूल्य Rs. ५,४०,००० आहे

क) नवीन कंपनीच्या स्थापनेचा खर्च Rs. ३८,००० इतका होता.

ड) महाराजा लिमिटेडच्या कर्जरोखेचे रूपांतर चक्रवर्ती लिमिटेडच्या कर्जरोखेच्या समान संख्येत केले जाईल.

ई) प्रत्येकी १० रुपयांचे सामान्य समभाग जारी करून खरेदीचा मोबदला दिला जातो.

खरेदीचा मोबदला शोधून काढा.

प्र. क्र. ५ (अ) कंपनीच्या विलिह्वामधील (Liquidation) व्यवहारांचे विवरण स्पष्ट करा. (१०)

प्र. क्र. ५ (ब) मर्यादित दायित्व भागीदारीचे फायदे समजावून सांगा. (१०)

किंवा

प्र. क्र. ५ (क) लहान टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)

१) खरेदीचा मोबदला

२) परकीय चलन व्यवहारातील स्थानिय दर आणि बंद दर

३) उदारकाचे अंतिम लेखा विवरण

४) समभागांचे अंतर्मुद्रण (अंडररायटिंग)

५) एकत्रीकरण आणि विलय

५) आर्थिक वस्तू

Time: - 03Hours

Marks:- 100

- Note: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
-

Q.1 (A) Select the most appropriate answer from the option given below. (Any Ten) **10**

1. Product research is a study of aspects involved in making & _____ a product.
a) Selling b) Manufacturing c) Marketing d) Packaging
2. Product is a bundle of tangible and _____ attributes.
a) Intangible b) Specialized c) Physical d) Branded
3. Rising initiatives by manufacturers to reduce ecological footprint has led to adoption of _____ packaging
a) Red b) Brown c) Green d) Blue
4. _____ is the management of all the activities involved in procurement of raw materials, production and distribution of finished goods to customers.
a) Supply Chain Management b) Production Management
c) Financial Management d) Emotional Management
5. _____ is a post-testing method of testing advertising effectiveness.
a) Check-list Method b) Recall test c) Consumers Jury Test
d) Sales Area Test
6. In _____ distribution channel, goods are supplied from producer to customers directly without involvement of intermediaries.
a) Three Level b) Direct Marketing c) Indirect Marketing d) Four Level
7. Under _____ services, Professional Marketing Research Agencies continuously collect data on various marketing areas and supplies it against payment.
a) Retail b) Professional Services c) Product Distributor d) Field
8. Indian Rural Markets are _____ over more than 5 lakh villages.
a) Scattered b) Concentrated c) Divided d) Seasonal
9. _____ tries to find out the possible causes related to sales.
a) Product research b) Advertising Research c) Sales Research
d) Price research)
10. Sales forecasting is a branch of _____
a) Consumer research b) Sales research c) Sales Analysis
d) Advertising research
11. NCAER stands for National _____ of Applied Economic Research
a) Council b) Committee c) Center d) Club
12. Under _____ services, professional research agencies collect primary data through various methods of data collection on behalf of clients.

a) Syndicated Data b) Field c) CRM d) Market Audit

B) State whether the following statements are true or false: (Any 10) 10

1. B2C distribution channel describes business transactions between manufacturer and consumer.
2. Product research is limited only to domestic market and products.
3. In penetration price strategy low prices are charged during introductory stage.
4. Motivation Research is a part of Consumer Research.
5. Supply Chain Management and Physical Distribution are synonymous terms.
6. Focus Group interview is the most popular method of conducting consumer research.
7. Indian rural market are homogeneous in nature
8. Sales Analysis by Territory is a method of market research
9. Rural consumers are not price sensitive
10. Services of advertising agencies for marketing research is costlier than conducting it with regular employees.
11. Professional Marketing Research Agencies should disclose the research findings to the competitive business firms of the client.
12. Marketing Research Agencies should force the respondents to provide data for research.

Q2. Answer **any two** of the following 15

- a) What are methods used for conduct of product research?
- b) What are the components of a brand?
- c) What is price research and significance of conducting price research?

Q.3. Answer **any two** of the following 15

- a) What do you mean by Physical Distribution Research? Explain its importance in brief.
- b) Explain the concept and different elements of Promotion.
- c) What is meant by Consumer Research? Explain the objectives of Consumer Research.

Q. 4 Answer **any two** of the following 15

- a) What is sales research? Explain its significance.
- b) Describe the features of rural marketing research.
- c) What is global marketing research?. Explain the factors affecting global marketing research.

Q5. Answer **any two** of the following 15

- a) What are the factors that influence the decision on organising marketing research Activities?
- b) Explain the merits and demerits of hiring services of Professional Marketing Research Agencies.
- c) State and explain the activities of any two prominent marketing research agencies.

Q6 Write a short note (Any four)

20

- a) Areas/Scope of Product Research
- b) Brand Research
- c) Distribution Channel Research
- d) Consumer Research
- e) In-house Marketing Research Dept.
- f) Features of Indian Rural Market

मराठी भाषांतर

वेळ- ०३ तास

गुण-१००

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.क्र.१ (अ) खालील पर्यायातून सर्वात योग्य उत्तर निवडा. (कोणतेही दहा)

१०

१. उत्पादन संशोधन म्हणजे वस्तू/उत्पादन निर्मिती आणि _____ संबंधित विविध पैलूंचा अभ्यास होय.
अ) विक्री ब) उत्पादन क) विपणन ड) पॅकेजिंग
२. उत्पादन म्हणजे मूर्त आणि _____ गुणधर्मांचा अंतर्भाव असणारी वस्तू होय.
अ) अमूर्त ब) विशेष क) भौतिक ड) ब्रांडेड
३. पर्यावरणीय परीणाम कमी करण्यासाठी उत्पादकांच्या वाढत्या पुढाकारामुळे _____ संवेष्टनाचा अवलंब सुरु झाला आहे.
अ) लाल ब) तपकिरी क) हिरवा ड) निळा
४. _____ हे कच्च्या मालाची खरेदी, उत्पादन आणि ग्राहकांना तयार वस्तूंचे वितरण यामध्ये गुंतलेल्या सर्व कार्यांचे व्यवस्थापन आहे.
अ) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन ब) उत्पादन व्यवस्थापन क) आर्थिक व्यवस्थापन ड) भावनिक व्यवस्थापन
५. _____ ही जाहिरात परिणामकारकता तपासण्याची उत्तर चाचणी (Post Testing) पद्धत आहे.
अ) चेक-लिस्ट/सूची पद्धत ब) रिकॉल/स्मरण चाचणी क) ग्राहक ज्युरी चाचणी ड) विक्री क्षेत्र चाचणी
६. _____ वितरण साखळी अंतर्गत; मध्यस्थांच्या सहभागाशिवाय थेट उत्पादकाकडून ग्राहकांना वस्तूंचा पुरवठा केला जातो.
अ) तीन स्तर ब) थेट विपणन क) अप्रत्यक्ष विपणन ड) चार स्तर
७. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक विपणन संशोधन एजन्सी सतत विविध विपणन क्षेत्रांवरील तथ्यमाहिती/ संकलित करतात आणि शुल्काच्या बदल्यात त्याचा पुरवठा करतात.
अ) किरकोळ ब) पेशेवाईक सेवा क) उत्पादन वितरक ड) क्षेत्रीय
८. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठा पाच लाखाहून अधिक गावांमध्ये _____ आहेत.
अ) विखुरलेल्या ब) केंद्रित क) विभागलेल्या ड) हंगामी स्वरूपात
९. _____ विक्रीशी संबंधित संभाव्य कारणे शोधण्याचा प्रयत्न करते.
अ) उत्पादन संशोधन ब) जाहिरात संशोधन क) विक्री संशोधन ड) किंमत संशोधन
१०. विक्री अंदाज ही _____ ची शाखा आहे.
अ) ग्राहक संशोधन ब) विक्री संशोधन क) विक्री विश्लेषण ड) जाहिरात संशोधन

११. NCAER म्हणजे नॅशनल _____ ऑफ अप्लाइड इकॉनॉमिक रिसर्च
अ) परिषद ब) समिती क) केंद्र ड) क्लब

१२. _____ सेवा अंतर्गत, व्यावसायिक संशोधन संस्था ग्राहकांच्या वतीने तथ्य संकलनाच्या विविध पद्धतींद्वारे प्राथमिक माहितीतथ्य/ गोळा करतात.
अ) सिंडिकेटेड डेटा ब) फील्ड क) CRM ड) मार्केट ऑडिट

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत हे सांगा: (कोणतेही दहा)

१०

१. B2C वितरण साखळी उत्पादकां आणि ग्राहक यांच्यातील व्यावसायिक व्यवहारांचे वर्णन करते.
२. उत्पादन संशोधन केवळ देशांतर्गत बाजारपेठ आणि उत्पादनांपुरतेच मर्यादित आहे.
३. प्रवेशशिरकाव/ किंमत धोरणात प्रास्ताविक टप्प्यात कमी किमती आकारल्या जातात.
४. प्रेरणा संशोधन हा ग्राहक संशोधनाचा एक भाग आहे.
५. पुरवठा साखळी व्यवस्थापन आणि भौतिक वितरण या समानार्थी संज्ञा आहेत.
६. लक्ष्य निर्धारित समुह) Focused (मुलाखत ही ग्राहक संशोधनाची सर्वात लोकप्रिय पद्धत आहे.
७. भारतीय ग्रामीण बाजारपेठ एकसंध स्वरूपाच्या आहेत.
८. प्रांतबिभाग/ निहाय विक्री विश्लेषण; ही बाजार संशोधनाची पद्धत आहे
९. ग्रामीण ग्राहक किंमतीच्या बाबतीत संवेदनशील नसतात
१०. विपणन संशोधनासाठी नियमित कर्मचाऱ्यांऐवजी जाहिरात संस्थेचा वापर करणे काहीसे महाग ठरते .
११. व्यावसायिक विपणन संस्थांनी संशोधनाचे निष्कर्ष पक्षकारांच्या स्पर्धात्मक व्यावसायिक कंपन्यांना जाहीर केले पाहिजेत.
१२. विपणन संशोधन संस्थांनी प्रतिसादकर्त्यांना संशोधनासाठी डेटामाहिती/ प्रदान करण्यास भाग पाडले पाहिजे.

प्र.क्र.२ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) उत्पादन संशोधनासाठी कोण-कोणत्या पद्धती वापरल्या जातात?
- ब) ब्रँडचे(मुद्रा) घटक कोण कोणते आहेत?
- क) किंमत संशोधन म्हणजे काय? किंमत संशोधनाचे महत्त्व सांगा

प्र.क्र.३ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) भौतिक वितरण (Physical Distribution) संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.
- ब) विक्रय वृद्धी (Promotion) संकल्पना आणि प्रमोशनचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- क) ग्राहक संशोधन म्हणजे काय? ग्राहक संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.क्र.४ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विक्री संशोधन म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- ब) ग्रामीण विपणन संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- क) जागतिक विपणन संशोधन म्हणजे काय? जागतिक विपणन संशोधनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्र.क्र.५ खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१५

- अ) विपणन संशोधन उपक्रम आयोजित करण्याच्या निर्णयावर कोण-कोणते घटक परिणाम करतात?
- ब) संशोधना करीता प्रोफेशनल मार्केटिंग रिसर्च एजन्सीजच्या सेवा घेतल्याने होणारे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- क) कोणत्याही दोन प्रमुख विपणन संशोधन संस्थांच्या कार्यांचे वर्णन करा.

प्र.क्र.६ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- अ) उत्पादन संशोधनाची क्षेत्रे / व्याप्ति
- ब) ब्रँड/मुद्रा संशोधन
- क) वितरण साखळी संशोधन
- ड) ग्राहक संशोधन
- ई) अंतर्गत (In-house) विपणन संशोधन विभाग
- फ) ग्रामीण बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये